

Spis treści

<i>Wprowadzenie</i>	9
I. Aktywność innowacyjna i eksploracyjna nauczycieli akademickich	15
Mirosław Kisiel <i>Muzyczne inspiracje popularyzowania wartości estetycznych wśród studentów pedagogiki</i>	17
Anna Watoła <i>Współpraca naukowo-dydaktyczna w Polsce i za granicą...</i>	31
Eugenia Rostańska <i>Aktywność językowa jako cecha relacji dziecko – dorosły</i>	47
Anna Maria Waligóra-Huk <i>Kształtowanie świadomości fonologicznej poprzez usprawnianie słuchu fonemowego w edukacji wczesnoszkolnej</i>	59
Anna Brosch <i>Problemy dydaktyczno-wychowawcze w szkole podstawowej</i>	83
Magdalena Zralek <i>Wykorzystanie muzyki w pracy profilaktycznej z dziećmi przejawiającymi zaburzenia zachowania w przedszkolu</i>	93
Grażyna Stokłosa, Felicja Porada <i>Dziecko – aktywny uczestnik świata sztuki</i>	105
Danuta Chudek <i>Dziecko niepełnosprawne w rzeczywistości szkoły masowej</i>	113
Magdalena Zralek <i>Wykorzystanie metody ruchu rozwijającego Weroniki Sherborne w pracy z dzieckiem nadpobudliwym psychoruchowo w przedszkolu</i>	127
Zofia Malec, Jolanta Walaszek-Latacz <i>Prawidłowe i racjonalne żywienie dzieci w młodszym wieku szkolnym</i>	135
Urszula Macioł-Kisiel <i>Rozwijanie zainteresowań przyrodniczych i ekologicznych u wychowanków przedszkola na zajęciach dodatkowych realizowanych w ramach przedszkolnego kółka ekologiczno-zdrowotnego</i>	145
Jolanta Walaszek-Latacz <i>Zimowa turystyka dziecięca w wieku młodszego-szkolnym</i>	161

II. Studenckie forum organizacyjne i naukowo-badawcze 171

Anita Kania Gabriela Zwoźny, *Studenckie koło naukowe „Pedagogica”* 173

Anita Kania, Gabriela Zwoźny, *„Dzień integracji” w Wyższej Szkole Biznesu w Dąbrowie Górniczej* 177

Irmina Bujnowska-Kubisa, Anna Watola, *Diagnozowanie dzieci 5-, 6-letnich w zakresie lateralizacji* 183

Łukasz Ryba, *Pozycja radia na rynku mediów w kontekście funkcji edukacyjnej i roli społecznej* 199

Grażyna Janik, *Kompetencje dzieci sześciolletnich w zakresie percepcji muzyki* 223

Katarzyna Kluska, *Formy aktywności muzycznej i ich recepcja przez dzieci w wieku przedszkolnym* 237

Dorota Sławińska, *Wykorzystanie mediów dydaktycznych w usprawnianiu czynności nauczyciela w przedszkolu na przykładzie zajęć muzycznych* 253

III. Recenzje, sprawozdania, charakterystyki..... 265

Anna Watola, *Recenzja pracy „Dziecko i dorosły w rozmowie. Doświadczenia komunikacji. Odniesienia edukacyjne” Eugenii Rostańskiej* 267

Eugenia Rostańska, *Recenzja pracy „Przedszkole – przestrzeń rozwoju dziecka” autorstwa Anny Watola* 269

Mirosław Kisiel, *Recenzja przygotowanej przez Elżbietę Turską i Anetę Kałmuk pracy pt. „Orientacje zawodowe na zmieniającym się rynku pracy. Przewodnik dla doradców”* 272

Mirosław Kisiel, *Recenzja książki pt. „Płomyki pamięci 2010. Wychowawcze i edukacyjne implikacje metody harcerskiej” autorstwa Tomasza Huka* 275

Elżbieta Antosz, *Recenzja pracy zbiorowej „Doradztwo zawodowe i zarządzanie kompetencjami. Doradztwo zawodowe w systemie oświaty” przygotowanej pod redakcją naukową Katarzyny Szczepańskiej-Woszczyzny i Gertrudy Wieczorek* 278

Agata Woźniak-Krakowian *Recenzja pracy zbiorowej „Doradztwo zawodowe i zarządzanie kompetencjami. Wybory edukacyjno-zawodowe a rynek pracy”* przygotowanej pod redakcją naukową Katarzyny Szczepańskiej-Woszczyń i Gertrudy Wieczorek 283

Urszula Macioł-Kisiel *Recenzja pracy zbiorowej pt. „Rzeczywistość edukacyjna i kulturowa w sytuacji zmiany społecznej”,* przygotowanej pod redakcją naukową Stanisława Juszczyka i Mirosława Kisiela 288

Anita Kania, Gabriela Zwoźny *Wizyta studyjna studentów Pedagogiki w Szkole Policji w Katowicach* 293

Summary

Renata Pikiewicz *Pedagogy on duty and the alert for the region Activities and experience* 297

Wprowadzenie

Opracowania tworzące, przygotowany przez nas drugi tom pracy zbiorowej pt. „Pedagogika w służbie i działaniu na rzecz regionu”, dotyczą rozważań, które znalazły bezpośrednie odniesienie w wielu obszarach dyskusyjnych. Inspiracją podjętych działań stała się perspektywa oglądu rzeczywistości oświatowej z perspektywy działania i doświadczenia, które determinują stosunek badaczy do obiektywności w relacjonowaniu zdarzeń, jakie niosą ze sobą zmiany społeczne i kulturowe.

Region stanowi umownie wydzielony, względnie jednolity obszar odróżniający się od przyległych terenów określonymi cechami naturalnymi lub nabytymi. Takie parametry widoczne są w charakterystyce Zagłębia Dąbrowskiego i Górnego Śląska, regionów należących wspólnie do jednego województwa. Od kilku lat są one świadkiem intensywnych przemian nie tylko przemysłowych, urbanistycznych, ale także społecznych, kulturowych i oświatowych. Te ostatnie są w swoim przebiegu bardzo skomplikowane, bo dotyczą ludzi, ich przyzwyczajęń, świadomości i nastawień. Edukacja dla regionu stanowi ważny element w procesie kształtowania nowej świadomości człowieka. Działanie takie w pewnym zakresie jest odpowiedzią na dostrzegane potrzeby regionalnego rynku pracy, w tym m.in. konieczność przekształcenia gospodarki z przemysłowej na opartą o wiedzę, wykorzystującą potencjał twórczy, przedsiębiorczość oraz dziedzictwo kulturowe regionu.

Dopełnia ją edukacja regionalna. Kształcenie poczucia więzi z najbliższym otoczeniem, a także dumy z przynależności do niego zależy od wartości, kultury i tradycji nie tylko wyniesionych z domu rodzinnego, ale również w trakcie edukacji.

Pedagogika rozumiana jako nauka o wychowaniu w swoim przedmiocie dotyczy także kształcenia i edukacji. Terminy te rozumiane są i odnoszą się do wszelkich warunków, procesów i działań wspierających rozwój jednostki ku pełnym jej możliwościom. Sprzyjają tym samym osiągnięciu przez nią postawy życzliwości wobec innych i kompetencji do aktywności na rzecz dobra własnego i wspólnego we wszystkich sferach życia. W tym kontekście, pedagogika jako przedmiot kształcenia akademickiego i zawodowego ma za zadanie dostarczyć studiującym kompetencji i wiedzy na temat generowania procesów socjalizacyjnych, kształcenia i wychowania, zasad, metod, form i technik oraz środków oddziaływania, procedur badawczych, formułowania pytań, konceptualizacji własnego doświadczenia i zawodu, a także przewidywania profesjonalnej tożsamości.

Przygotowana przez nas praca zbiorowa składa się z trzech rozdziałów, na łamach których pracownicy Katedry Pedagogiki Wyższej Szkoły Biznesu w Dąbrowie Górniczej oraz zaproszeni goście prezentują dorobek własny i jednostki w zakresie działania i doświadczania w obszarze pedagogiki na rzecz regionu.

Rozdział pierwszy zawiera prace ukazujące aktywność innowacyjną i eksploracyjną autorów w wybranych obszarach pedagogiki, rozumianej szeroko, jako naukę o wychowaniu.

Mirosław Kisiel w swoim artykule zamieścił rozważania na temat inspirującej roli muzyki w popularyzowaniu wartości estetycznych wśród studentów pedagogiki w toku edukacji szkoły wyższej. Autor wskazał, iż praktyka nauczycielska w czasie studiów, to nie tylko obserwacja wzorów pedagogicznego działania dla ich ewentualnej aplikacji, ale również uczenie się przez doświadczanie, wychodzenie poza standardowe wzorce oraz rozwijanie i pogłębianie własnych kompetencji w dialogu z innymi ludźmi.

Anna Watola w zaprezentowanym materiale ukazała wycinek autorskich działań realizowanych w ramach współpracy z instytucjami lokalnymi i zagranicznymi. Autorka opisała kontakty z pracownikami Pałacu Kultury Zagłębia w Dąbrowie Górniczej oraz z wybranymi placówkami wychowania przedszkolnego, zaprezentowała również elementy współpracy z pracownikami naukowymi i nauczycielami z Norwegii, Wielkiej Brytanii i Hiszpanii. Przedstawiła także główne założenia międzynarodowych programów, do których włączeni są nauczyciele akademicki Wyższej Szkoły Biznesu w Dąbrowie Górniczej.

Eugenia Rostańska swój artykuł pt. „Aktywność językowa jako cecha relacji dziecko – dorosły” poświęciła opisowi kontaktów dziecka z dorosłym jako specyficznej wartości w procesie komunikacyjnym. W pracy Autorka podkreśliła, iż tego typu relacje szczególnie uwidaczniają się w wypowiedziach jej uczestników.

Anna Maria Waligóra-Huk w pracy pt. „Kształtowanie świadomości fonologicznej poprzez usprawnianie słuchu fonemowego w edukacji wczesnoszkolnej” przedstawiła problematykę istotności kształtowania świadomości fonologicznej a zwłaszcza jej elementu składowego jakim jest słuch fonemowy u dzieci na pierwszym etapie edukacyjnym. W części teoretycznej zostały przedstawione teoretyczne ujęcia zagadnień świadomości fonologicznej i słuchu fonemowego w świetle literatury przedmiotu, natomiast w części praktycznej zawarto przykłady interesujących ćwiczeń dla uczniów klas I-III, mających na celu usprawnianie słuchu fonemowego, a tym samym kształtowanie i rozwijanie świadomości fonologicznej dzieci.

Anna Brosch w pracy pt. „Problemy dydaktyczno-wychowawcze w szkole podstawowej” zwraca uwagę na fakt, iż szkoła jest instytucją i zarazem wspólnotą, która przez wzajemne odniesienia osobowe, sposób

prowadzenia zajęć, organizację życia grupowego i dobór treści nauczania powinna inspirować i wspierać wychowanka w rozwoju. Autorka na łamach publikacji szuka odpowiedzi na pytania, które pomogłyby jej wskazać odniesienia osobowe i różne obszary życia szkoły, jakie stanowią o tym, że jest ona wspólną wychowującą w świecie dynamicznego, lecz nierównomiernego rozwoju cywilizacyjnego, w świecie coraz szybszego przepływu informacji. A także uwidacznia problemy z jakimi boryka się nauczyciel podczas realizacji swoich zadań.

Magdalena Zralek w pracy pt. „Wykorzystanie muzyki w pracy profilaktycznej z dziećmi przejawiającymi zaburzenia zachowania w przedszkolu” przedstawiła propozycję wykorzystania elementów muzyki i jej form aktywności w pracy z dziećmi przejawiającymi zaburzenia zachowania w przedszkolu.

Grażyna Stokłosa i Felicja Porada w pracy pt. „Dziecko – aktywny uczestnik świata sztuki” ukazują problem wprowadzenia uczniów w świat wartości estetycznych, zwracając szczególną uwagę na ich rozwojową aktywność. Według Auterek pasja artystyczna nauczycieli inspirowuje uczniów do własnej twórczości, eksperymentowania i wyrażania swojej osobowości.

Danuta Chudek w pracy pt. „Dziecko niepełnosprawne w rzeczywistości szkoły masowej” przedstawiła innowacyjne sposoby pracy z uczniem niepełnosprawnym, podkreślając wagę założeń podstawy programowej w stosunku do rozwoju dzieci niepełnosprawnych, a także opisała zestaw metod stosowanych w pracy z dziećmi o specjalnych potrzebach edukacyjnych.

Magdalena Zralek w artykule pt. „Wykorzystanie metody ruchu rozwijającego Weroniki Sherborne w pracy z dzieckiem nadpobudliwym psychoruchowo w przedszkolu” dokonała opisu wykorzystania metody Ruchu Rozwijającego w przedszkolu, ze szczególnym uwzględnieniem potrzeb dziecka nadpobudliwego psychoruchowo. Reportaż wzbogacony został o materiał dokumentujący pozytywne skutki, jakie przynosi stosowanie tej metody.

Zofia Malec i Jolanta Walaszek-Latacz w pracy pt. „Prawidłowe i racjonalne żywienie dzieci w młodszym wieku szkolnym” poruszyły zagadnienie właściwego żywienia dzieci w wieku 7-12 lat, wskazując na fundamentalne znaczenie tego okresu rozwojowego dla kształtowania nawyków żywieniowych człowieka w późniejszym życiu. Autorki wskazują na wpływ pokarmów i produktów na zdrowie rodziców i ich dzieci. W materiale zaprezentowane zostały założenia prawidłowej diety dziecięcej i pokazy błędów w tym zakresie.

Urszula Macioł-Kisiel w swoim artykule przedstawiła informacje dotyczące rozwijania u dzieci w wieku przedszkolnym zainteresowań walo-

rami własnego zdrowia. Autorka w materiale zwróciła uwagę na istnienie współzależności dziecka jako młodego organizmu ze światem przyrody. Zakres tematyczny działania został opisany na przykładzie projektu pt. „Mali odkrywcy – Kasia i Kamil uczą się dbać o środowisko i swoje zdrowie”, realizowanego w ramach zajęć nadobowiązkowych w przedszkolu.

Jolanta Walaszek-Latacz w pracy pt. „Zimowa turystyka dziecięca w wieku młodszo szkolnym” wiele miejsca poświęciła zagadnieniom związanym z wypoczynkiem dzieci 10-letnich w okresie ferii zimowych. Zaprezentowane przez Autorkę wyniki badań ankietowych dały odpowiedź na pytanie: z jakiego zakresu turystyki dziecięcej w okresie zimowym, jej zasięgu, celów oraz sposobu wyboru ofert korzystają rodzice. Przedstawione analizy, biorąc pod uwagę istotność i aktualność społeczną zagadnienia, będą stanowiły wstęp do dalszych eksploracji naukowych.

Rozdział drugi *Studenckie forum organizacyjne i naukowo-badawcze* został przygotowany przez grupę aktywnie działających studentów i absolwentów kierunku pedagogika.

Anita Kania i Gabriela Zwoźny w artykule pt. „Studenckie koło naukowe *Pedagogica*” przedstawiły działalność organizacyjną i naukowo-badawczą grupy młodzieży studiującej w Wyższej Szkole Biznesu w Dąbrowie Górniczej. Autorki dokonały charakterystyki osiągnięć koła naukowego oraz przybliżyły istotę współpracy jego członków z innymi instytucjami i organizacjami akademickimi.

Anita Kania i Gabriela Zwoźny w materiale pt. „Dzień integracji” w Wyższej Szkole Biznesu w Dąbrowie Górniczej” opisały przebieg warsztatów z dogoterapii, muzykoterapii i hipoterapii. Podczas „Dnia Integracji” każdy seminarzysta miał możliwość poznać kilka sposobów pracy z osobami niepełnosprawnymi. W opinii Auterek instruktorzy-trenerzy prowadzili zajęcia w sposób bardzo interesujący. W trakcie spotkania starali się odpowiedzieć na wszystkie, nawet najbardziej zaskakujące pytania, starając się tym samym zaspokoić ciekawość słuchaczy.

Irmina Bujnowska i Anna Watola w swojej pracy opisały wyniki badań, jakie uzyskano diagnozując dzieci w wieku przedszkolnym w obszarze lateralizacji.

Łukasz Ryba w pracy pt. „Pozycja radia na rynku mediów w kontekście funkcji edukacyjnej i roli społecznej” podjął próbę zwrócenia uwagi czytelników na edukacyjną i społeczną rolę mediów, w tym głównie radia. Artykuł zawiera uproszczoną analizę danych publikowanych przez TNS OBOP, PBS GDA, oraz Millward Brown SMG/KRC dotyczących miejsca radia i jego cech w odniesieniu do współczesnego rynku medialnego ze szczególnym zwróceniem uwagi na funkcję edukacyjną.

Grażyna Janik w pracy pt. „Kompetencje dzieci sześciolletnich w zakresie percepcji muzyki” zwróciła uwagę na wiek przedszkolny dziecka jako okres intensywnego kształtowania się wrażliwości i umiejętności młodego organizmu, także jego zainteresowań muzycznych. W opinii Autorki słuchanie muzyki, przeżywanie jej, stymuluje rozwój intelektualny, a muzyczna wrażliwość wpływa na rozwój uczuć i daje zaspokojenie potrzebom życia wewnętrznego.

Katarzyna Kluska w pracy pt. „Formy aktywności muzycznej i ich recepcja przez dzieci w wieku przedszkolnym” dowodzi, iż formy aktywności muzycznej dzieci wykorzystywane w przedszkolu są bardzo zróżnicowane. W zależności od nauczyciela, od jego inwencji i umiejętności zaciekawienia dzieci, dana forma może być mniej lub bardziej dla nich interesująca.

Dorota Sławińska w pracy pt. „Wykorzystanie mediów dydaktycznych w usprawnianiu czynności nauczyciela w przedszkolu” wnioskuje, aby nauczyciel doceniający dobroczynny wpływ zajęć integracyjnych na rozwój dziecka, był dobrze do nich przygotowany, a także umiał starannie dobierać media i materiały dydaktyczne do postawionych celów i zadań. W opinii Autorki odpowiednio wkomponowane w proces dydaktyczny środki dydaktyczne w znacznym stopniu usprawniają czynności nauczyciela oraz sprawiają, że zajęcia są dla dzieci bardziej atrakcyjne.

Opracowanie zbiorowe zamyka rozdział zawierający recenzje wybranych publikacji książkowych. Materiał ten został przygotowany przez: Eugenię Rostańską, Annę Watołę, Mirosława Kisiela, Elżbietę Antosz, Agatę Woźniak-Krakowian i Urszulę Macioł-Kisiel.

Przestawione w tomie pt. „Pedagogika w służbie i działaniu na rzecz regionu. Działania i doświadczenia” dociekania naukowe oraz wnioski, kierowane przez poszczególnych Autorów do praktyki pedagogicznej, mogą posłużyć wychowawcom, nauczycielom, studentom i pracownikom nauki jako materiał źródłowy oraz inspiracje do dalszych samodzielnych i pogłębionych studiów.

Eugenia Rostańska
i Mirosław Kisiel